

Bruselj, 23. marec 2022  
(OR. en)

7426/22  
ADD 1

AGRI 111  
ENV 255  
AGRIFIN 33  
AGRIORG 35  
SOC 180  
COH 23  
ALIM 2  
COHAFA 36  
DEVGEN 54

#### SPREMNI DOPIS

---

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	23. marec 2022
Prejemnik:	generalni sekretar Sveta Evropske unije Jeppe TRANHOLM- MIKKELSEN
Št. dok. Kom.:	COM(2022) 133 final - ANNEXES 1 to 4
Zadeva:	PRILOGI k SPOROČILU KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU SVETU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO- SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ Zagotavljanje prehranske varnosti in krepitev odpornosti prehranskih sistemov

---

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2022) 133 final - ANNEXES 1 to 4.

---

Priloga: COM(2022) 133 final - ANNEXES 1 to 4



Bruselj, 23.3.2022  
COM(2022) 133 final

ANNEXES 1 to 2

## **PRILOGI**

*k*

**SPOROČILU KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU SVETU,  
SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU  
REGIJ**

**Zagotavljanje prehranske varnosti in krepitev odpornosti prehranskih sistemov**

## PRILOGA 1

### SVETOVNA PREHRANSKA VARNOST IN AGROŽIVILSKA VERIGA EU

#### Sedanje stanje v EU

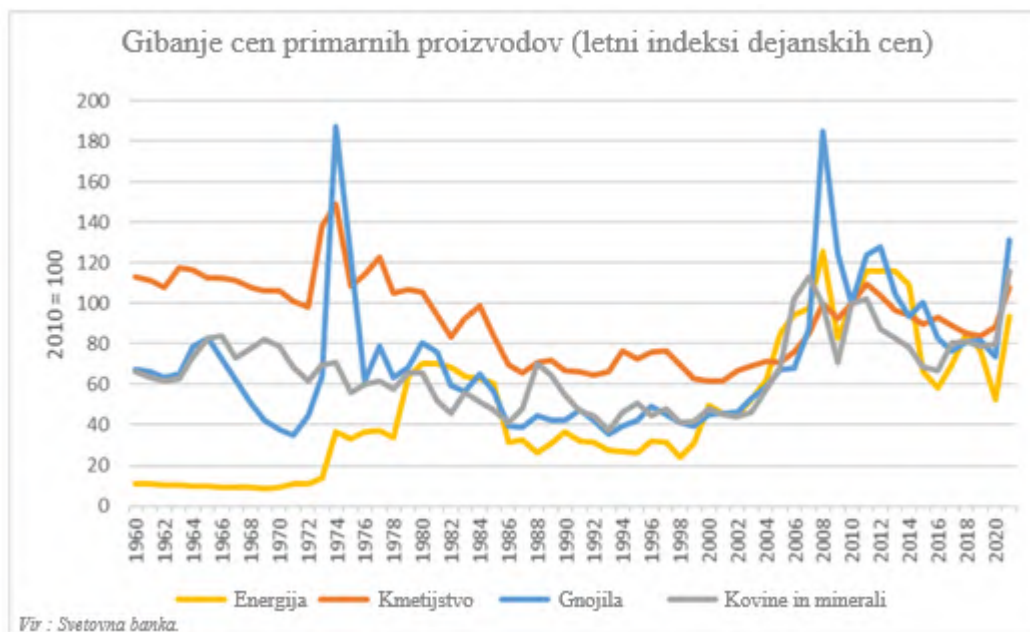
Kar zadeva ključne prehranske proizvode, je EU večinoma samozadostna. EU je glavna izvoznica pšenice in ječmena ter večinoma pokriva svoje potrebe po drugih osnovnih kmetijskih rastlinah, kot sta koruza ali sladkor. EU je tudi večinoma samozadostna za proizvode živalskega izvora, tako mlečne kot mesne izdelke (razen ovčjega in kozjega mesa ter morskih sadežev), morske sadeže, sadje in zelenjavo (breskve, nektarine, jabolka, paradižnik, pomaranče).

Za nekatere specifične proizvode pa je EU znatna neto uvoznica. V nekaterih primerih je uvožene proizvode težko nadomestiti, naj gre za količino, vire uvoza, kakovost ali stroške. To velja za tropske proizvode (tropsko sadje, kavo, kakav), ribje proizvode, krmo in različne dodatke, kot so vitamini in aminokisliline, ki so ključni za proizvodnjo živalske krme ali hrane. V obdobju 2021–2022 izvira 22 % krmnih beljakovin iz držav zunaj EU, za oljno pogačo (večinoma soja) pa ta delež znaša 75 %<sup>1</sup>.

#### *Vpliv zvišanja cen primarnih proizvodov na svetovni ravni*

Trenutno **splošno zvišanje cen primarnih proizvodov** je nekoliko podobno porastu na trgu živil leta 2008 v smislu splošne visoke ravni, sogibanja in velike nestanovitnosti cen vseh primarnih proizvodov. Tako kot takrat je tudi zdaj zvišanje vhodnih cen za kmetijske proizvode tesno povezano z zvišanjem cen hrane in znova izpostavlja problem ozkih grl in zaostankov pri prenosu cen v prehranski verigi, s katerim se soočajo proizvajalci, cene hrane pa se navsezadnje vendar močno višajo.

#### Graf 1: Gibanje cen primarnih proizvodov



<sup>1</sup> Bilanca stanja za beljakovinsko krmo v EU, GD AGRI.

Vendar pa je med obema obdobjema nekaj velikih razlik. **Relativne zaloge pomembnih primarnih kmetijskih proizvodov so danes večje.** Čeprav so se zaloge glavnih osnovnih proizvodov v zadnjih štirih letih rahlo zmanjšale, razmerja med zalogami in porabo niso niti blizu ravni pred zvišanjem cen v obdobju 2008–2010, tudi če upoštevamo, da Ukrajina in Rusija v tem tržnem letu ne bosta v celoti oskrbovali trgov.

Regulacija in preglednost trgov primarnih proizvodov sta se znatno izboljšali od sporočila iz leta 2008 o cenah hrane v Evropi<sup>2</sup>, ki je bilo sestavljeno po zvišanju cen hrane v letih 2007/2008. Takrat je Komisija priporočila **spodbujanje konkurenčnosti verige preskrbe s hrano**, odločno izvrševanje pravil za varstvo konkurence in potrošnikov, pregled in po potrebi **izboljšanje ureditev o delovanju verige preskrbe s hrano**, izboljšanje obveščanja potrošnikov in odvracanje od špekulacij na trgih kmetijskih proizvodov in izvedenih finančnih instrumentov. Vsa ta priporočila so bila preoblikovana v zakonodajne in politične ukrepe (glej Prilogo 2), kar zagotavlja trdno izhodišče za premagovanje današnjih težav.

#### *Vpliv visokih cen energije na kmetijstvo in ribištvo EU*

Poleg neposredne izpostavljenosti porastu **cen energije** je živilski sektor izpostavljen inflacijskim učinkom vrste proizvodov in storitev. Živilski sektor je glavni uporabnik gnojil in fitosanitarnih proizvodov, pa tudi strojev in embalažnih materialov za živila, nanj pa vpliva tudi povečanje stroškov prevoza.

Vpliv **naraščajočih stroškov gnojil** je še posebej velik. Gnojila predstavljajo 18 % vhodnih stroškov kmetij, ki se ukvarjajo s poljščinami (povprečje v obdobju 2017–2019). Zemeljski plin najpomembneje vpliva na ceno gnojil na osnovi dušika. Predstavlja 60–80 % spremenljivih vhodnih stroškov za njihovo proizvodnjo. Visoke veleprodajne cene zemeljskega plina pomenijo visoke cene gnojil (za gnojila na osnovi dušika, npr. sečnino, so cene dosegle ravni, podobne ravnem, zabeleženim med finančno krizo v letih 2007–2008). Nekateri proizvajalci gnojil v EU so začasno ustavili proizvodnjo, saj so bili stroški energije previsoki. Cene gnojil na osnovi kamnin (fosfat in še bolj kalij) so manj povezane s cenami energije, čeprav so tudi pod pritiskom zaradi vloge Rusije in Belorusije v svetovni proizvodnji.

Čeprav EU iz Rusije uvaža gnojila v vrednosti 3 milijarde EUR, je odvisnost od uvoza gnojil na osnovi dušika še vedno omejena, saj več kot 90 % porabe EU zagotavlja domača industrija EU. Vendar je industrija močno odvisna od plina ruskega izvora.

Zvišanje cen goriva za plovila je močno prizadelo tudi **ribiški sektor**. Cena goriva za plovila je trenutno najvišja v zadnjih dveh desetletjih in se je v primerjavi s povprečno ceno leta 2021 zvišala za 100 %. Pri tej ravni cen goriva je večina segmentov flote EU pod pragom dobička in ne krije operativnih stroškov. Povečanje stroškov električne energije je pomembno vprašanje za **sektor akvakulture** (črpanje in kroženje vode) in sektorje predelave (proizvodne linije ter skladiščni in zamrzovalni prostori).

#### *Stanje dohodka kmetij*

Zaradi dobrih ravni proizvodnje in cen za kmetijstvo EU se je dohodek kmetij na delavca v EU za leto 2021 izboljšal v primerjavi s povprečjem v obdobju 2017–2019. **Zelo veliko**

---

<sup>2</sup> COM(2008) 821 final.

**povečanje vhodnih stroškov** ustvarja pritisk na marže, posebej za živino, zlasti svinjino, in proizvajalce v akvakulturi, ki se že soočajo z veliko višjimi stroški krme. **Zato se pričakuje, da se bo povprečni dohodek kmetije na delavca v letih 2022 in 2023 zmanjšal**, s čimer se bodo izničile koristi, dosežene v letih 2020 in 2021, pri čemer naj bi se najbolj zmanjšal za živinorejce.

#### *Povečanje stroškov logistike in drugih vložkov*

Proizvajalci živil, trgovci in trgovci na drobno se soočajo z višjimi stroški prevoza in logistike (v razsutem stanju, zabojnikih ali po zraku). Zaradi posledic pandemije COVID-19 in močnega gospodarskega okrevanja, ki je sledilo, so zmogljivosti pomorskega tovornega prometa preobremenjene. Z nadaljnjimi motnjami v Črnem morju bo pomorski tovorni promet pod dodatnim pritiskom. Tudi stroški drugih vložkov se povečujejo: to na primer velja za stroške pakiranja (lesena embalaža +37 %, papir in papirna masa +26 %, plastika +13 %)<sup>3</sup>. Po poročilih na trenutno stanje vplivajo tudi pomanjkanje delovne sile in težave pri zaposlovanju v živilskopredelovalni industriji EU (stopnja prostih delovnih mest v proizvodnji se je povečala za 62 %).

#### *Rast cen hrane v EU*

Nenazadnje so se od poletja 2021 **cene živil za potrošnike zvišale** in februarja 2022 dosegle letno rast 5,6 %, kar je najvišja stopnja od začetka pandemije COVID-19. Hrana je pomemben sestavni del skupne stopnje inflacije (HICP<sup>4</sup>) s povprečno 16-odstotnim deležem v EU27, h kateremu se lahko doda dodatnih 6 % za pripravo in dostavo hrane. V primerjavi s tem stroški energije za stanovanja in promet predstavljajo 10-odstotni delež v povprečni košarici gospodinjestev.

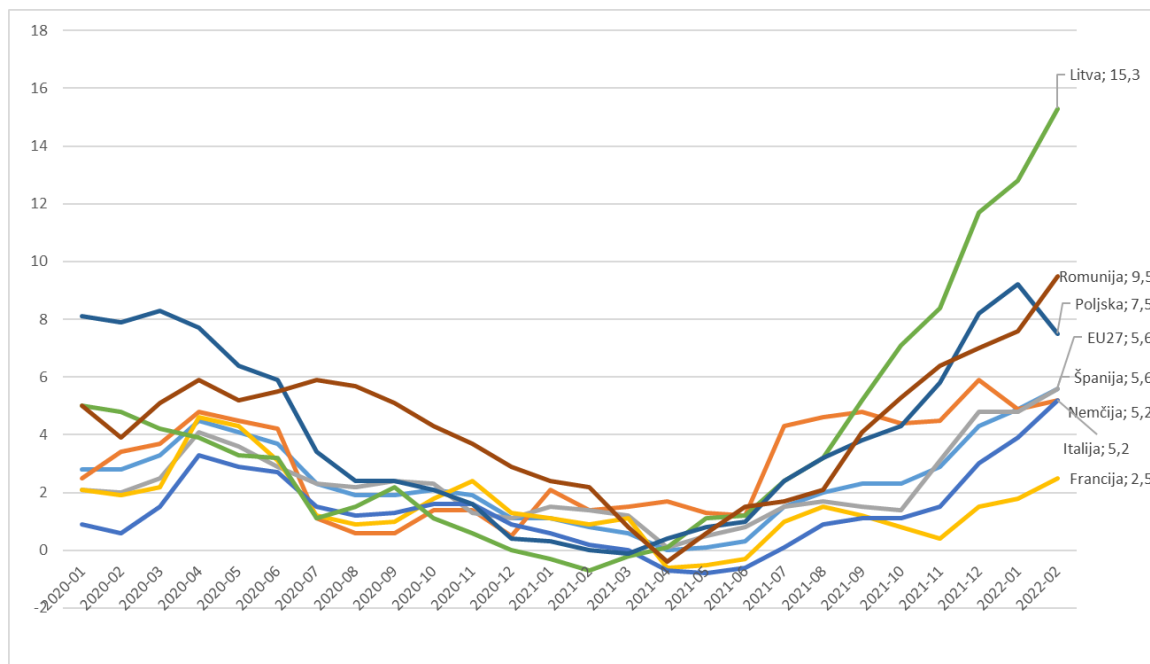
Države članice so različno prizadete, odvisno od nacionalnih gospodarskih razmer, strukture njihovih verig preskrbe s hrano in nacionalnih vzorcev povpraševanja potrošnikov.

#### **Graf 2: Inflacija cen hrane po državah članicah**

---

<sup>3</sup> <https://www.fooddrinkeurope.eu/wp-content/uploads/2022/03/Economic-Bulletin-on-Input-Costs-NovDec-2021-FINAL-public-version.pdf>

<sup>4</sup> Harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin.



Vir: [Eurostat](#) (izbrane države članice).

## Ukrajina, Rusija in svetovna prehranska varnost

Ruska invazija na Ukrajino še dodatno otežuje že tako napete trge primarnih proizvodov (energentov) in povečuje inflacijske pritiske<sup>5</sup>. Poleg tega vpliva na svetovno prehransko varnost: **Ukrajina in Rusija** sta pomembna akterja na svetovnem trgu žit in oljnic. Ukrajina predstavlja 10 % svetovnega trga pšenice, 13 % trga ječmena in 15 % trga koroze ter je najpomembnejši akter na trgu sončničnega olja (več kot 50 % svetovne trgovine). Kar zadeva Rusijo, so te številke 24 % (pšenica), 14 % (ječmen) in 23 % (sončnično olje). Rusija je tudi pomembna izvoznica belih rib, zlasti aljaške trske, za predelovalno industrijo (16 % ponudbe).

Severna Afrika in Bližnji vzhod uvozita več kot 50 % svojih potreb po žitu iz Ukrajine in Rusije. Vzhodnoafriške države uvozijo 72 % svojega žita iz Rusije in 18 % iz Ukrajine. Ukrajina je tudi pomembna dobaviteljica (krmne) koroze Evropski uniji in Kitajski.

Ukrajina je za EU četrta največja dobaviteljica hrane in ključni vir žita (52 % uvoza koroze v EU, 19 % navadne pšenice), rastlinskih olj (23 % uvoza v EU) in oljnic (22 % uvoza v EU), zlasti oljne ogrščice (72 % uvoza v EU). Rusija v EU izvažata manj.

Glede na pomembno vlogo Ukrajine v mednarodni trgovini imajo motnje v kmetijski proizvodnji in logistiki Ukrajine skupaj s povečanjem stroškov prevoza in zavarovanja velik **vpliv na svetovne trge** in s tem na cene žita. Od začetka konflikta so že zabeležili

<sup>5</sup> Obsežna analiza je na voljo v informativni predstavitvi Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo z naslovom „The importance of Ukraine and the Russian Federation for global agricultural markets and the risks associated with the current conflict“ (Pomen Ukrajine in Ruske federacije za svetovne kmetijske trge ter tveganja, povezana s trenutnim konfliktom), 11. marec 2022 (<https://www.fao.org/3/cb9013en/cb9013en.pdf>), ali v „The Ukraine Conflict and Global Food Price Scares“ (Konflikt v Ukrajini in skrbi v zvezi s svetovnimi cenami hrane), R. Vos, J. Glauber, M. Hernandez in D. Laborde, 1. marec 2022 (<https://www.foodsecurityportal.org/node/1921>).

močno zvišanje cen žita na svetovni ravni, ki so zdaj višje od cen iz let 2007/2008. Te razmere ne ogrožajo le preskrbe ukrajinskega prebivalstva s hrano, temveč tudi prehransko varnost tistih držav nečlanic EU, ki so odvisne od uvoza primarnih proizvodov iz Ukrajine.

**Ruska invazija na Ukrajino močno vpliva na potencial ukrajinske kmetijske proizvodnje.** Poleg človeških žrtev, uničevanja in nevarnosti vojskovanja primanjkuje delovne sile za delo na kmetijah in poljih, tudi v sosednjih državah članicah. Primanjkuje tudi bistvenih vložkov, ki jih je težko ali nemogoče pridobiti. V Ukrajini bo odločilno, ali bosta mogoča setev spomladanskih posevkov ter spravilo spomladanskih in zimskih poljščin v letu 2022, vpliv vojne pa se bo verjetno nadaljeval več let, nenazadnje zaradi vojne škode na infrastrukturi in logističnih objektih. Čeprav v Rusiji proizvodnja zaradi vojne ni oškodovana, ostaja negotovost glede njene zmožnosti izvoza velikih količin prek Črnega morja.

#### *Zanesljiva preskrba s hrano na svetovni ravni*

Zanesljiva preskrba s hrano po svetu postaja vedno bolj pereče vprašanje. Združeni narodi so poudarili, da so podnebne spremembe in izguba biotske raznovrstnosti največja svetovna grožnja za prehransko varnost<sup>6</sup>. FAO poroča, da je 811 milijonov ljudi še vedno kronično podhranjenih, kombinacija dejavnikov pa predstavlja izziv za napredek pri doseganju cilja trajnostnega razvoja št. 2 „odprava lakote“. Pričakuje se, da bodo podnebne spremembe razmere še poslabšale, če ne bodo sprejeti učinkoviti blažilni in prilagoditveni ukrepi. Naraščajoče cene hrane neposredno vplivajo na državljane v državah v razvoju in najmanj razvitih državah, ki so odvisne od nakupa hrane. **Indeks cen hrane FAO**, ki spremlja mesečne spremembe mednarodnih cen primarnih proizvodov, **opozarja na vse težje razmere**: februarja 2022 je v povprečju znašal 140,7 točke, kar je bila **najvišja vrednost doslej**, in sicer 3,1 točke več od prejšnje najvišje vrednosti februarja 2011.

Medtem ko imajo ključne stranke za nakup ukrajinske in ruske pšenice po poročanju zaloge za nekaj mesecev, **je zvišanje cen že čutiti** v državah, ki so v negotovem položaju, na primer Siriju in Libanonu, pa tudi Alžiriji.

**Leta 2021 je neustrezna prehranska varnost po svetu dosegla najvišjo raven doslej**, saj je več kot 161 milijonov ljudi potrebovalo nujno podporo pri preskrbi s hrano, skoraj 0,6 milijona pa jih je živelo na robu lakote. Razmere se lahko še poslabšajo, če se bodo cene hrane še naprej zviševale.

---

<sup>6</sup> <https://www.ipcc.ch/srccl/chapter/chapter-5/>, <https://www.fao.org/documents/card/en/c/ca3129en/>.

## PRILOGA 2

### NADALJNJE UKREPANJE V ZVEZI S SPOROČILOM KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ – CENE HRANE V EVROPI (COM(2008) 821 FINAL) IZ LETA 2008

Priporočila iz sporočila iz leta 2008	Nadaljnje ukrepanje
Spodbujanje konkurenčnosti verige preskrbe s hrano	<p>Zaporedne reforme SKP (2008, 2013, 2021).</p> <p>Forum na visoki ravni za izboljšanje delovanja verige preskrbe s hrano (2010–2019).</p> <p>Sporazumi o prosti trgovini (npr. Japonska, Vietnam, Singapur, Kanada, Mehika, SADC SGP), katerih rezultat je odprtje trga in zmanjšanje netarifnih ovir za izvoz hrane.</p> <p>Nadzor trga in ustanovitev projektne skupine za uveljavljanje pravil enotnega trga.</p> <p>Program InvestEU: podpora agroživilskim MSP prek evropske podjetniške mreže in dostopa do finančnih instrumentov.</p> <p>Partnerstvo EU za znanja in spretnosti v agroživilskem sektorju.</p> <p>Kodeks ravnanja EU o odgovornih poslovnih in tržnih praksah v živilskem sektorju.</p>
Zagotavljanje odločnega in skladnega izvrševanja pravil za varstvo konkurence in potrošnikov na trgih preskrbe s hrano s strani Evropske komisije ter nacionalnih organov za varstvo konkurence in potrošnikov	<p>Komisija je v številnih primerih posegla v omejitve vzporedne trgovine na živilskih trgih in jih sankcionirala.</p> <p>Komisija in nacionalni organi za varstvo konkurence, so ustavili številna nacionalna protekcionistična prizadevanja v zvezi s prehrabnimi proizvodi.</p> <p>Komisija je odobrila nekatere združitve na področju kmetijskih vložkov (npr. fitofarmaceutskih sredstev) ter nekaterih živil in pijač (npr. mlečnih izdelkov, piva), za katere veljajo pravna sredstva, ki ščitijo cenovno konkurenco ter izbiro in inovacije.</p> <p>Celovita študija Komisije o koncentraciji sodobnega maloprodajnega sektorja ter o razvoju izbire in inovacij, ki so na voljo potrošnikom na prodajnih policah, v obdobju 2004–2012<sup>1</sup>.</p>
Po potrebi pregledovanje, na nacionalni ravni	Poročilo Projektne skupine za kmetijske trge

<p>in/ali ravni EU, ureditev, za katere je bilo ugotovljeno, da bi lahko povzročale težave v delovanju verige preskrbe s hrano</p>	<p>(2016) z naslovom „Improving market outcomes – enhancing the position of farmers in the supply chain“ (Izboljšanje tržnih rezultatov – izboljšanje položaja kmetov v dobavni verigi)<sup>ii</sup>.</p> <p>Pojasnitev določb o konkurenci v uredbi o SUT<sup>iii</sup> (skupna ureditev trgov), 2018, 2021.</p> <p>Direktiva (EU) 2019/633 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o nepoštenih trgovinskih praksah med podjetji v verigi preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi.</p> <p>Poenostavitev predpisov o varnosti hrane, vključno s preverjanjem ustreznosti splošne živilske zakonodaje.</p>
<p>Zagotavljanje boljših informacij potrošnikom, javnim organom in akterjem na trgu z vzpostavitvijo stalnega spremljanja cen hrane in preskrbovalne verige na evropski ravni</p>	<p>Ustanovitev 6 opazovalnic za kmetijski trg<sup>iv</sup> in podatkovnega portala za agroživilski sektor.</p> <p>Objava rednih poročil o kratkoročnih obetih<sup>v</sup>.</p> <p>Vzpostavitev orodja Eurostata za spremljanje cen živil<sup>vi</sup>.</p> <p>Izboljšane določbe v smislu preglednosti trga za kmetijske proizvode (Uredba Komisije (EU) 2019/1746; spremembe SUT iz leta 2021<sup>1</sup>).</p> <p>Vzpostavitev mednarodnega informacijskega sistema za kmetijske trge (AMIS – glej oddelek 3): podatki Eurostata o cenah hrane.</p>
<p>Preučitev ukrepov za odvratanje od špekulacij, ki škodijo komercialnim akterjem na trgih kmetijskih proizvodov</p>	<p>Direktiva 2014/65/EU Evropskega parlamenta in Sveta krepi zaščito vlagateljev in izboljšuje delovanje finančnih trgov, da bodo učinkovitejši, odpornejši in preglednejši.</p> <p>Direktiva (EU) 2021/338 Evropskega parlamenta in Sveta spreminja Direktivo 2014/65/EU za podporo okrevanju po krizi zaradi COVID-19.</p> <p>Uredba (EU) št. 596/2014 Evropskega parlamenta in Sveta o zlorabi trga.</p> <p>Uredba (EU) št. 648/2012 Evropskega parlamenta in Sveta o izvedenih finančnih instrumentih OTC, centralnih nasprotnih strankah in repozitorijih sklenjenih poslov se uporablja za širok nabor izvedenih finančnih instrumentov OTC, vključno z nekaterimi</p>

	izvedenimi finančnimi instrumenti na blago, ter povečuje preglednost izvedenih finančnih instrumentov na blago, s katerimi se trguje.
--	---

- 
- i [https://ec.europa.eu/competition/sectors/agriculture/retail\\_study\\_report\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/competition/sectors/agriculture/retail_study_report_en.pdf)
  - ii [https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/farming/documents/amtf-report-improving-markets-outcomes\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/farming/documents/amtf-report-improving-markets-outcomes_en.pdf)
  - iii Uredba (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov.
  - iv [https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/overviews/market-observatories\\_sl](https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/overviews/market-observatories_sl)
  - v [https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/outlook/short-term\\_sl](https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/outlook/short-term_sl)
  - vi [https://ec.europa.eu/growth/sectors/food-and-drink-industry/competitiveness-european-food-industry/european-food-prices-monitoring-tool\\_sl](https://ec.europa.eu/growth/sectors/food-and-drink-industry/competitiveness-european-food-industry/european-food-prices-monitoring-tool_sl)